

Novinky zahraniční knihovnické literatury

1. FLASPOHLER, Molly R. *Librarian Sabbatical Leaves : Do We Need to Get Out More? [Studijní dovolené knihovníků : potřebujeme jich víc?]. The Journal of Academic Librarianship*. 2009, vol. 35, no. 2, s. 152-161. ISSN 0099-1333. DOI 10.1016/j.acalib.2009.01.009.

Autorka v článku informuje o online průzkumu přístupu k dlouhodobým studijním dovoleným (sabbatical leaves) vysokoškolských knihovníků, který sama provedla v náhodně vybraných vysokoškolských knihovnách všech velikostí a typů převážně v USA. V úvodu upozorňuje na to, že důvodem zveřejnění statě byl návrat k předchozí poněkud nesouvislé debatě o dlouhodobé studijní dovolené knihovníků.

V kapitole nazvané „Průzkum literatury“ podává autorka přehled o zveřejněných pracích ke sledovanému tématu a zdůrazňuje, že to podstatné, co lze v literatuře k tématu vysledovat, můžeme rozdělit do dvou skupin: 1) články, které mají podobu příběhů a vyprávějí o zážitcích na studijní dovolené a 2) články popisné, které podávají informativní přehled. Je ovšem podle jejího názoru velmi obtížné využít zdrojů, které mají narativní charakter, k poskytnutí pádných argumentů ve prospěch povolování dlouhodobých studijních dovolených knihovníků.

V části příspěvku nazvaném „Otázky pro výzkum“ autorka popisuje své zkušenosti s udělováním dlouhodobých studijních dovolených na univerzitě, kde pracuje, a konstatuje, že někdy nebývají žádosti vyřízeny kladně s tím, že práce, která má být během studijní dovolené realizována, není považována za dostatečně „akademickou“.

K otázce metodologie autorka uvádí, že využila bezplatného online adresáře nazvaného lib-web-cats na www.librarytechnology.org/libwebcats s tím, že od začátku plánovala průzkum kolem 400 knihoven a počítala s vysokou četností odpovědí. Podařilo se jí sestavit vzorek 403 vysokoškolských knihoven a s využitím systému Catalyst byla pak schopna rychle a lehce vytvořit online dotazník, rozeslat jej ředitelům těchto knihoven, zajistit jejich vyplnění a zaslání zpět a analyzovat výsledky. Bylo shromážděno 101 úspěšně vyplněných dotazníků, což představuje míru návratnosti 25 %.

Po analýze výsledků, resp. odpovědí na otázky, dospěla autorka ke zjištěním, která shrnuje takto: „Stručně řečeno počty dlouhodobých studijních dovolených zůstávají relativně stejné. Zhruba polovina z těch, kteří pracují ve vysokoškolských knihovnách, se zdá být způsobilá k účasti v institucionálních programech dlouhodobých studijních dovolených a taktéž zhruba polovina z nás pravidelně uvádí, že jejich nabídka knihovníkům je vzhledem k nabídce vyučujícím fakulty adekvátní. Nicméně v naší profesi v průběhu let nastala situace, že pouze méně než třetina ze všech knihovníků vysokoškolských knihoven profitovala z této důležité a hodnotné možnosti.“

Autorka závěrem uvádí, že u zkrácených studií, jako je tato, je zřejmě nebezpečí přehnaného zobecňování, ke kterému analýza shromážděných dat svádí. Určitě by bylo neprozřetelné vyvozování jakýchkoliv obecných závěrů z této jediné studie.

Nejprekvapivější v komentářích uváděných v dotaznících nejsou podle autorky ani tak podmínky, které přetrvávají, ale spíše to, že žádný z účastníků průzkumu nezmínil potřebu oprostít se od pohledu některých knihovníků na profesi, který je plný nespokojenosti a nervozity. Podle jejího názoru je zvláště žádoucí věnovat pozornost návrhům respondentů průzkumu na větší důslednost a preciznost, zlepšení komunikace a převzetí odpovědnosti za dlouhodobou studijní dovolenou jako institucionální hodnotu, resp. prostředek možného zlepšení určitých nedostatků. Jde spíše o to, aby se některým z nás podařilo formulovat hodnotu našich zkušeností jasněji a precizněji zřizovatelům či kolegům, kteří nepracují v knihovnictví. Měli bychom ukázat, proč a jak se po dlouhodobé studijní dovolené zlepšila naše výkonnost v práci a jak se zvýšila naše hodnota jako zaměstnance a profesionála.

Předkládaná zjištění jsou doplněna ilustrativními výšečovými grafy a celá stať pak četnými poznámkami a řadou odkazů.

2. **KURUPPU, Pali U.** Evaluation of reference services – a review [Vyhodnocení referenčních služeb – přehled]. *The Journal of Academic Librarianship*. 2007, vol. 33, no. 3, s. 368-381. Pozn. a lit. 212. Pro oprávněné uživatele dostupné také ze systému ScienceDirect: <<http://www.sciencedirect.com/>>. ISSN 0099 1333. DOI 10.1016/j.acalib.2007.01.013.

Článek je přehledem literatury týkající se evaluace referenčních služeb, důraz je přitom kladen na metodiky. S referenčními službami se v amerických knihovnách setkáváme od konce 19. století, po dlouhou dobu v nich nedocházelo k výrazným změnám, avšak s rozvojem technologií, kdy knihovny již nemají monopol na poskytování informací, je stále více potřebný inovativní přístup. Poskytování efektivních a vysoce kvalitních služeb vyžaduje, aby knihovny plně porozuměly informačním potřebám svých uživatelů a nedostatkům v poskytovaných službách. Proto je nezbytná evaluace poskytovaných služeb. Ačkoliv se výzkumu v oblasti evaluace věnovala v průběhu času stále větší pozornost, je stále nejasné, které způsoby měření využitelné pro evaluaci referenčních služeb jsou optimální. Identifikace vhodné metodiky výzkumu je přitom klíčová pro dosažení definovaných cílů evaluace. Metodiky výzkumu užívané v knihovně a informační vědě lze rozdělit do dvou základních kategorií – jedná se o kvantitativní a kvalitativní výzkumné metody. Kvantitativní výzkumné metody zahrnují především statistiky referenčních služeb a dotazníková šetření. Problémem je skutečnost, že evaluační projekty jsou často realizovány izolovaně a není věnována dostatečná pozornost spolehlivosti a zobecnitelnosti výsledků. Kvalitativním výzkumným metodám začíná být věnována výrazná pozornost v odborné literatuře; mezi tyto metody se řadí přímé pozorování, hloubkové rozhovory a případové studie. Referenční služby mohou být pokládány za srdce veřejných služeb knihovny, proto jejich výkon a efektivnost do značné míry profilují obraz dané organizace. Časté využívání dotazníkových průzkumů v knihovnách ukazuje na snahu vyřešit okamžité problémy týkající se referenčních služeb. Tyto ad hoc evaluace jsou však často prováděny izolovaně a poskytují pouze útržkovitý obraz specifické situace v rámci celého procesu. Knihovny ale potřebují komplexní pohled na své služby. Zatím bylo v oblasti evaluací referenčních služeb věnováno málo pozornosti příčinám, proč uživatelské komunity nevyužívají nabízené služby; tento aspekt musí být prostudován, pokud knihovna chce oslovit i své neuživatele. Dobře naplánované a zformulované evaluační projekty poskytnou cenné informace nejenom konkrétní knihovně, v níž je evaluační studie realizována, ale mohou také generovat výsledky užitečné pro ostatní knihovny s podobnými evaluačními požadavky. Podstatné je také zaměření na možnosti způsobu evaluace digitálních referenčních služeb.

3. **LASKOWSKI, Mary; WARD, David.** Building next generation video game collections in academic libraries [Budování sbírek videoher příští generace ve vysokoškolských knihovnách]. *The Journal of Academic Librarianship*. 2009, vol. 35, no. 3, s. 267-273. ISSN 0099-1333.

Článek přináší informace o zkušenostech s budováním sbírek a služeb ve vysokoškolském prostředí pro příští generace orientované na videohry a snaží se o identifikaci otázek, které je třeba zodpovědět, a problémů, které je nutno zkoumat, aby se určil směr rozvoje, jenž uspokojí potřeby vysokoškolských lektorů a výzkumných pracovníků následujícího desetiletí s využitím jedinečných příležitostí, které technologie videoher poskytují.

Autoři zdůrazňují, že při realizaci programu budování fondu videoher je nejdůležitější vytvoření základního profilového souboru videoher pro studenty, lektory a výzkumné pracovníky k využití při práci s ohledem na výukové, výzkumné a rekreační potřeby. Byl také proveden průzkum u studentů, pokud jde o zjištění preferencí a využívání her při výuce.

V kapitole „Závěr a budoucí trendy rozvoje“ pak autoři uvádějí: „Klíčovou záležitostí budování úspěšných a užitečných sbírek videoher je především skutečnost, že sbírka videoher rozšiřuje působnost fyzických kopií, které jsou k dispozici na trhu. Potřeby výuky a výzkumu v souvislosti s videohrami často vyžadují doplňkový hardware ke zpřístupnění her, laboratorní prostředí nápomocné lektorovi při využití her, repozitáře k jejich uchování, simulace a aktualizace vytvořené pro vysokoškolské prostředí, které nejsou dostupné ke koupi u tradičních prodejců. Vysokoškolské knihovny by měly hrát klíčovou roli jako centra koordinace a zviditelnění vysokoškolské výuky za pomoci her (včetně výzkumu a využití úspěšné praxe). Tato práce začíná akceptací videoher jako média, které nejen, že si zaslouží vědecký zájem, ale je také zkoumáno jako vzdělávací platforma příští generace, jež poskytne teoretický obsah a stane se důležitým médiem pro instruk-

tážní interakci. Zpracováním standardů a zveřejněním nejlepších praktických postupů, pokud jde o uchovávání, sdílení, modifikace a zpřístupňování, mohou vysokoškolské knihovny poskytnout infrastrukturu pro rozšiřování výzkumu a provádění instruktáží, pokud jde o nové trendy v této oblasti. Spolupráce týkající se podpory přesahuje hranice vysoké školy a zahrnuje kontakty s výrobcí videoher, aby došlo k maximálnímu zvýšení potenciálu tohoto média pro akademické prostředí. Jde také o navržení licenčních a kupních smluv a ujednání, která mohou přispět ke zvýšení využití her pro instruktážní činnost a výzkum; spolu s tím také o spolupráci s odborníky z tohoto průmyslového odvětví, kteří mohou pomoci při náročném rozvoji her a úsilí kampusu využít her a simulací k dosažení vzdělávacích cílů.“

Stať je ukončena kapitolou nazvanou „Poznámky a odkazy“, která obsahuje 29 položek, jež představují z větší části odkazy na elektronické zdroje zabývající se využíváním videoher ve vysokoškolském prostředí.

4. LAS VERGNAS, Olivier; PROKHOROFF, Catherine. La cité des métiers de la Villette : un outil d'insertion professionnelle au sein d'une bibliothèque [Městečko povolání v la Villette : nástroj profesionálního růstu uvnitř knihovny]. *Bulletin des Bibliothèques de France*. 2009, t. 54, n° 2, s. 50-55. Dostupný také z WWW: <<http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2009-02-0050-008/>>. ISSN 0006-2006.

Městečko povolání v pařížské la Villette (La Cité des métiers de la Villette), informační centrum o profesionální orientaci, vzdělávání, rekvalifikaci a jiných životních situacích vztahujících se k profesionálnímu uplatnění obyvatel, bylo založeno v roce 1993 v prostředí mediátéky Městečka vědy a průmyslu (Cité des sciences et de l'industrie). Článek popisuje jeho organizační strukturu, fungování a vývoj nabízených služeb směrem k většímu podílu poradenství a diskusí. Od roku 1993 vzniklo dalších 25 takových městeček (z toho 12 ve Francii a 13 v dalších sedmi zemích) – všechny jsou členy Mezinárodní asociace sítě městeček povolání, avšak žádné z nich nevzniklo v prostředí knihovny. Důvodem se zdá být zjevná obtížnost uskutečnění takovéto formy spolupráce.

Cílem vytvoření pařížského městečka v knihovně byla od počátku snaha lépe reagovat na potřeby veřejnosti efektivně nalézat informace a rady v oblasti politiky zaměstnanosti a rozšířit spektrum nástrojů nabízené Městečkem vědy. Takto se Městečko vědy stalo atraktivním i pro jiné skupiny obyvatel než jen pro školáky a nadšence vědy.

Mnoho návštěvníků přichází hledat odpovědi na naléhavé otázky, nabídky zaměstnání, placené stáže. Většina z nich dává přednost vyhledávání informací na internetu, nicméně podíl strategického poradenství neustále narůstá. Posláním městečka povolání sice původně bylo odpovídat na individuální dotazy uživatelů, nicméně se objevily nové formy služeb, které reagují na aktuální potřeby uživatelů. Takto byly zavedeny informační a prezentační schůzky o informačních zdrojích, které se konají pravidelně každý měsíc za účasti vyučujících a lektorů, kteří takto získané informace využijí ve vlastní výuce nebo kurzech. Podobně vzniklo několik klubů, ve kterých si členové vyměňují své zkušenosti (klub starších 45 let, klub mladých absolventů aj.). Prostor je také ponechán asociacím, například asociaci usnadňující osobám latinsko-amerického původu vstup na francouzský pracovní trh. Minimálně jeden večer v týdnu je věnován poradenství neúspěšným studentům, pracujícím studentům, pracovníkům, kterým končí smlouva na dobu určitou, či těm, kteří pracují zároveň na více částečných úvazcích.

Vše se odrazilo na složení fondu knihovny: významně se rozšířily sbírky zdrojů informujících o konkurzech veřejné správy a přípravy na ně, podobně zdrojů týkajících se pracovního práva, ukončení pracovní smlouvy, nezaměstnanosti, práva cizinců. V roce 2008 navštívilo Městečko povolání 126 000 uživatelů, z toho 103 000 z důvodů konzultace informačních zdrojů a zhruba 18 % z nich využilo poradenských služeb. Poradci mají za úkol pomoci uživatelům v orientaci v informačních zdrojích, ale ovlivňují i akvizici dokumentů a jejich vyřazování.

5. LERCHER, Aaron. A Survey of Attitudes About Digital Repositories Among Faculty at Louisiana State University at Baton Rouge [Průzkum postojů k digitálním repozitářům na Státní univerzitě v Louisianě (Baton Rouge)]. *The Journal of Academic Librarianship*. 2008, vol. 34, no. 5, s. 408-415. ISSN 0099-1333. DOI 10.1016/j.acalib.2008.06.008.

Budování repozitářů digitálních zdrojů nabízí perspektivu rozšíření současného systému vě-

decké komunikace, aby se zajistilo efektivní využití materiálů, které by jinak zůstaly nepublikovány a nepřístupny vědecké veřejnosti. Autor v článku konstatuje, že digitální repozitáře lze rozdělit do dvou hrubých skupin: 1) institucionální, 2) oborové. Poznámává také, že hodnocení potřeb uživatelů se dost nevýznamně odráží v rozhodnutích knihoven začít s budováním institucionálních repozitářů, i když počet oborových repozitářů v některých disciplínách stále narůstá. To nastoluje otázku, zda nepublikovaný materiál je lépe pořádat podle oborů nebo institucionální příslušnosti autorů a jak se přístup k tomuto problému může lišit podle oborů nebo působením jiných faktorů.

Přehled a hodnocení literatury k tomuto tématu, které autor v dalším textu přináší, však nepředkládají jednoznačnou odpověď. Provedené průzkumy podle něj potvrzují, že neexistuje konsensus v otázce, nač vlastně jsou institucionální repozitáře, odpovídají nejasně na otázku změn v současném systému vědecké komunikace, nekladou otázku, zda určití vědci nebo jejich kolegové mají relevantní materiály pro tyto repozitáře a i když se zabývají možnostmi otevřenějšího chování, pokud jde o publikační činnost, neptají se, zda vědci preferují institucionální či oborové repozitáře. Hlavní pozornost státě se pak soustředí na výsledky průzkumu z roku 2007 provedeného na Louisiana State University.

Celou problematiku vědecké komunikace a oborových repozitářů zakončuje autor takto: „Jednota starého modelu vědecké komunikace se rozpadá. Ve starém modelu byl časopis, jemuž někdo poskytl stat o ukončené vědecké práci, tím místem, kde hledal práce jiných odborníků ze svého oboru, a časopis byl vydáván vědeckou společností, jejímiž členy byli všichni zainteresovaní. Tento pevně stanovený řád byl přerušen komerčními vydavateli vědeckých publikací. Nyní vzhledem k existenci WWW najdeme jen chabý důvod k omezení distribuce výsledků ukončené práce učenec či vědce. Vzhledem ke globálnímu rozměru vědeckých aktivit můžeme jen zřídka očekávat, že najdeme určitou práci na téžže místě, v téžže oboru, kde najdeme své práce. Oborové repozitáře nastolují model staré jednoty při globálním rozměru vědecké práce bez omezení na ukončenou práci. Jejich budování však vyžaduje koordinované úsilí napříč institucemi, zatímco jednotlivé instituce mají okamžitou motivaci pomoci si budováním institucionálních repozitářů“.

6. MURPHY, Sarah Anne. Developmental Relationships in the Dynamic Library Environment : Re-conceptualizing Mentoring for the Future [Vývojové vztahy v dynamickém prostředí knihoven : revize metody mentoringu pro budoucnost]. *The Journal of Academic Librarianship*. 2008, vol. 34, no. 5, s. 434-437. ISSN 0099-1333. DOI 10.1016/j.acalib.2008.06.006.

Mentoring je podle Wikipedie ideální metoda pro profesní rozvoj na základě příkladu a zkušeností úspěšné osobnosti (mentora). V mentoringu jde především o vytvoření vztahu mezi zmíněným mentorem a mentee (angl. též jako termín protégé, česky pak žák či chránělec, tedy pracovník, jenž chce od mentora získat co nejvíce inspirace a znalostí pro odborný růst). Mělo by jít o rovnocenný vztah, který je založen na vzájemné důvěře, je vymezen přesně stanovenými pravidly a představuje přínos pro obě zúčastněné strany:

- žák (mentee) má jedinečnou šanci odpozorovat a převzít zkušenosti, kontakty a získat jasné představy o tom, jak zvládat řadu profesních a životních situací,
- mentor je naopak obohacen o náměty a postřehy člověka, který přišel zvenčí a není zatížen firemními stereotypy.

Formy vztahu a komunikace mezi mentorem a žákem jsou různé a závisí na možnostech i na charakteru práce mentora. Může jít o kombinaci mentorových rad a doporučení, přímého pozorování práce mentora v praxi, nebo o společné rozhovory nad různými tématy, které jsou předmětem mentoringu. Základem mentoringu jsou:

- vedení a rada,
- zprostředkování kontaktů a užitečných informací,
- diskuse na téma strategie úspěchu a plánování kariéry.

Tento článek zkoumá současný stav pojmu a aplikace metody mentoringu ve vysokoškolských knihovnách a snaží se dokázat, že hierarchické vztahy při využívání této metody už nejsou dostačující pro rozvoj řídicích pracovníků zítřka. Vysokoškolské knihovny musí podle autorky revidovat

vztahy v oblasti mentoringu a vzít v úvahu technologické a společenské změny včetně změn týkajících se charakteru práce.

V textu je také odkazováno na práce, v nichž je konstatováno, že mentoring mezi kolegy (peer mentoring) by měl být oprávněně uznán jako alternativní metoda k tradičnímu hierarchickému vztahu při mentoringu. Autorka pak v textu poukazuje na to, že tradiční hierarchický vztah v mentoringu nemusí být nutně odmítnut, jeho hodnota ve shodě s ostatními formami vývojových vztahů spočívá v jeho způsobilosti ukázat jednotlivci širší škálu perspektiv, zkušenost a tacitní znalosti (implicitní znalosti, dovednosti a kompetence – tiché, skryté, ne zcela uvědomované, nesnadno komunikovatelné, nabyté často osobní zkušeností, doprovázené intuicí, podmíněné osobním „fortelem“). Takové informace mohou pomoci studentu a dokonce i zkušenému odborníkovi orientovat se v organizaci, pokud se charakter práce změnil. Vysokoškolská knihovnická stejně jako řídicí orgány včetně odborníků v oblasti lidských zdrojů musejí uznat hodnotu mnohavrstevného vývojového vztahu pro učení.

7. PALLUAULT, Florent. Le catalogue général des manuscrits des bibliothèques publiques de France : informatisation et avenir [Generální katalog rukopisů francouzských veřejných knihoven : informatizace a budoucnost]. *Bulletin des Bibliothèques de France*. 2009, t. 54, n° 1, s. 68-72. Dostupný také z WWW: <<http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2009-01-0068-010/>>. ISSN 0006-2006.

Článek představuje jednotlivé etapy elektronizace Generálního katalogu rukopisů francouzských veřejných knihoven do formátu XML/EAD, které byly završeny v dubnu 2008: předběžné studie, podmínky smluv, digitalizace, zpracování rejstříků a záznamů, kódování a sběr výsledků. Jedná se o dosud nejdůležitější retrospektivní konverzi tištěného souborného katalogu ve Francii. Cílem bylo, aby se vytvořená struktura EAD co nejvíce přibližovala tištěným katalogům. Jednotlivým institucím, které rukopisy uchovávají, byly rozeslány seznamy XML ke zpracování záznamů do EAD. Některé instituce pak navrátily více seznamů, které odpovídaly záznamům z hlavního katalogu a záznamům dodatečným. Tým pracovníků pak tyto záznamy kontroloval a převáděl do Generálního katalogu rukopisů. Záznamy jsou přístupné ve třech zvláštních katalozích: Online katalogu archivů a rukopisů terciárního vzdělávání („Calames“), Katalogu archivů a rukopisů Francouzské národní knihovny („BnF archives et manuscrits“) a Francouzském národním souborném katalogu („Catalogue collectif de France“). I po jejich zpřístupnění na Internetu bude nadále nezbytné záznamy aktualizovat a obohacovat. Aby byla zaručena koherence dat v Generálním katalogu rukopisů a interoperabilita popisů v EAD na národní úrovni, byla ustanovena skupina expertů, kteří mají za úkol sestavit Průvodce používání EAD v knihovnách. Měl by obsahovat zejména obecná doporučení kódování a specifické pokyny k užívání některých prvků a atributů při vlastní katalogizaci v EAD. Tento průvodce by měl spatřit světlo světa ke konci roku 2009.

8. PÉREZ, Carmen; CUADRADO, Manuel; CERVERA, Amparo. Understanding University Library Users' Mistreatment of Books [Postoje uživatelů vysokoškolské knihovny k špatnému zacházení s knihami]. *The Journal of Academic Librarianship*. 2009, vol. 35, no. 2, s. 177-183. ISSN 0099-1333.

Výzkum, o němž je pojednáno v článku, zkoumal postoje uživatelů vysokoškolské knihovny vůči špatnému zacházení s knihami. Šlo o kvalitativní výzkum, v němž uživatelé vyjadřovali své názory po zhlédnutí výstavy poškozených a zničených knih ve vestibulu knihovny. Prokázala se také vhodnost využití průzkumu tohoto typu při přístupu k neprozkoumanému problému řízení v kulturním kontextu, poněvadž může poskytnout bohaté užitečné informace, které mohou být zváženy při rozhodování. Výstavu poškozených knih respondenti uvítali; někteří z nich uznali její užitečnost pro zvýšení povědomí o tomto jevu v knihovnách a navrhovali podobné aktivity pro budoucnost, aby došlo k dalšímu uvědomování si této skutečnosti mezi uživateli. Většina respondentů nabídla řadu návrhů zaměřených na omezení poškození a ničení knih. Téměř dva z pěti uživatelů knihovny uvažovali o trestech jako například pokutování či náhrada poškozené či zničené knihy. Mnoho jich také zmiňovalo stálý dohled či dozor fyzických osob při půjčování a přítomnost kamer. Jeden z pěti respondentů navrhoval komunikační kampaně a pořádání dalších výstav k většímu rozšíření povědomí o tomto problému.

Výsledky výzkumu byly v souladu s předešlymi studiemi o roli sociálního marketingu a jeho přispěvku k řešení špatného chování ve dvou základních ohledech: 1) využívá se výzkumu chování k rozšíření znalostí o pravděpodobných motivech rušivého a nepřijatelného chování zákazníka, 2) aplikuje se výzkum chování k navržení možných akcí pro nápravu.

V literatuře není poškozování knih věnováno tolik pozornosti jako krádežím knih, zejména z toho důvodu, že je méně viditelné a obtížněji se hodnotí jeho dopad a náklady. Tato studie se hlavně zabývá chováním vysokoškolských uživatelů vůči fyzickým sbírkám a tvrdí, že vandalismus v oblasti knihovnických fondů je znepokojujícím problémem.

9. PERKINS, Gay Helen; HELBIG, Tuesdi L. The Value of LIS Schools' Research Topics to Library Authors' Professional Work [Hodnota témat z oblasti výzkumu na vysokých školách zaměřených na knihovni a informační vědu pro odbornou práci autorů z knihoven]. *The Journal of Academic Librarianship*. 2008, vol. 34, no. 6, s. 513-519. ISSN 0099-1333.

Článek informuje:

- o průzkumu témat vztahujících se k metodologii výzkumu v sylabech kurzů akreditovaných magisterských online programů ALA realizovaných na univerzitách (především v USA a Kanadě), jejichž součástí jsou i školy s knihovnicko-informačním zaměřením,
- o jejich užitečnosti pro odbornou práci knihovníků, která byla zjišťována na vzorku autorů odborných statí z knihoven.

Aby prozkoumaly strukturu témat z oblasti výzkumu v sylabech online kurzů vysokých škol z akreditovaných programů ALA, provedly autorky průzkum webových stran 57 univerzit v USA a Kanadě. Na každé z těchto univerzit se vyučuje obor knihovni a informační věda a je využíváno akreditovaných hlavních programů ALA. 25 univerzit pak vykazuje z programů ALA na své webové straně alespoň jeden sylabus, který je zaměřen na metodologii statistiky či výzkumu. Mezi nejčastěji uváděnými tématy v sylabech se objevují kvantitativní metody výzkumu/analýza dat, kritické hodnocení literatury, sestavování plánů výzkumu/psaní studií. K nejméně frekventovaným tématům patřila výzkumná činnost, psaní návrhů na granty, pomoc zákazníkům a obecná aplikace.

Analýza získaných dat byla provedena v letech 2006-2007. Po provedení analýzy sylabů bylo identifikováno 45 témat zaměřených na instrukce k metodologii výzkumu nebo na metodologii výzkumu obecně. Pokud jde o vnímání 45 výzkumných témat autorů z oblasti knihovnictví z hlediska užitečnosti pro odbornou práci v knihovně, je zajímavé, že mezi první čtyři uváděná témata výzkumu patřilo kritické hodnocení literatury, psané plány výzkumu, proces vědeckého publikování a interpretace výsledků vědeckého výzkumu. Mezi témata z oblasti výzkumu, která jsou považována autory z oblasti knihovnictví za nejméně důležitá, patřilo například užívání sofistikovanějších statistických metod a měření nebo kvazi-experimentální design či obecná aplikace.

V závěru autorky uvádějí, že materiál potvrzuje na vzorku autorů z oboru knihovnictví, že témata metodologie výzkumu mají pro odbornou práci knihovníků význam a hodnotu. Znovu zdůrazňují, že se studie omezuje na vzorek autorů sestavený ze šesti knihovnických periodik; tento vzorek byl vybrán, aby zahrnul jednotlivce důvěrně obeznámené s výzkumnými termíny/tématy, a tudíž se intenzivně přiklání k vysokoškolskému prostředí a fakultám. To naznačuje, proč jsou podobná témata vyučovaná v akreditovaných školních programech ALA pro omezený vzorek autorů z knihoven tak důležitá.

10. YOU, Jinhee; PARK, Sanghyun; KIM, Inbum. An efficient frequent melody indexing method to improve the performance of query-by-humming systems [Účinná metoda indexace častých melodických struktur sloužící k zlepšení výkonu systémů query-by-humming]. *Journal of Information Science*. 2008, vol. 34, no. 6, s. 777-798. ISSN 0165 5515. DOI 10.1177/0165551507087712.

Užívání multimediálních informací je stále běžnějším jevem. Uživatelé proto požadují nástroje, které jsou schopny snadno a rychle vyhledávat multimediální informace. Pro vyhledávání v multimediálních souborech se dosud běžně užívá metoda textového vyhledávání. Tato metoda je založena na užití klíčových slov a výsledky hledání jsou založeny na shodě se zadaným textovým řetězcem, nevyhovují však požadavku vyhledávání na principu podobnosti. Při vyhledávání v mul-

timediálních dokumentech se využívá content-based metoda (metoda vyhledávání podle obsahu), která zpracovává a porovnává dotaz a dokument na základě souboru informací a dat generovaných přímo z obsahu multimediálního souboru. Systémy query-by-humming jsou schopny vyhledat požadovanou hudbu, přestože zadání (melodie, kterou uživatel zazpívá přes mikrofon) a není zcela přesné, na principu podobnosti. Pro vyhledání podobné melodie vyžadují tyto systémy velké množství času, které se prodlužuje úměrně velikosti databáze, neboť sekvenčně pročítají hudbu v databázi a měří podobnost mezi každou zde uloženou melodií a melodií zadanou uživatelem.

Autoři navrhnou metody efektivnějšího systému query-by-humming, jenž by redukoval čas vynaložený na porovnávání melodií. Princip úspory času, a tedy zvýšení rychlosti odezvy při vyhledávání, spočívá v rozdělení významných melodií na dva typy: na melodii pravidelně se opakující ve skladbě a melodii zbytkovou, která následuje po dlouhé pauze. Metoda zpracování hudby v systémech query-by-humming spočívá v použití N-gramů, v nichž jsou zvukové stopy – notace převedeny na jednotlivé symboly. Uživatelem zazpívaná melodie je rovněž nepřesná a převedená do N-gramu a korespondujících symbolů přináší při vyhledávání nepřesné výsledky a chyby. Autoři navrhnou vylepšení systému query-by-humming ve dvou hlavních oblastech. Jednak vylepšení konstrukce systému a jednak vylepšení zpracování dotazů. Vylepšení konstrukce systému spočívá v rozvinutí metody extrakce a zpracování melodie ze zvukového formátu MIDI, která mnohem detailněji posuzuje, eviduje a klasifikuje délku tónu (noty), pauzy mezi tóny a vztahy mezi nimi, přičemž extrahuje typickou melodii jako vzorek reprezentující skladbu. Uživatelé si skladbu většinou pamatují podle typické melodie. Indexy se skládají tedy ze dvou typů melodií – typické melodie a zbývajících melodie, převedených do řetězců. Stejná metoda je aplikovaná na melodii dotazu s tím, že je vzata v úvahu její nepřesnost. V závěru studie navrhnou autoři třístupňovou metodu vyhledávání v indexu, jež zkracuje délku vyhledávání. Praktické použití vylepšeného systému ukázalo, že uživatelé běžně vyhledávají hudbu podle typické opakující se melodie a že vylepšený systém je rychlejší a přesnější oproti N-gramové metodě.